MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS
FÖRSVARSUTBILDNINGSFÖRENINGEN

LAUSUNTO

22.3.2017 34/1.01

Puolustusvaliokunta (PuV@eduskunta.fi)

1. Puolustusvaliokunnan sähköposti 8.3.17: Puolustusvaliokunta torstai 23.03.2017 klo 10:00 / VNS 3/2017 vp / Asiantuntijapyyntö
2. Valtioneuvoston puolustusselonteko: Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2017/16.2.2017

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN (MPK) LAUSUNTO PUOLUSTUS-SELONTEKOON 5/2017

Valtioneuvoston selonteossa 5/2017 on tuotu esille MPK:n kehittäminen Puolustusvoimien strategisena kumppanina pohjoismaisten toimintaperiaatteiden mukaisesti. Siinä todetaan, että tavoitteena on vahvistaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä. Lisäksi selonteossa todetaan, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset varmistetaan.

MPK näkee mahdollisuutena roolinsa kasvattamisen vapaehtoisten rekrytoinnissa sekä paikallispataljoonien valmiutta edistävän koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa seuraavalla tavalla:

1. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen käyttöä paikallisjoukkojen, paikallispataljoonien ja sitoutuneiden valmiusjoukkojen (esimerkiksi virka-apuosastojen) rekrytoinnissa lisätään, Joukkojen operatiivinen suunnittelu, käyttö ja henkilöstön sijoittaminen säilyvät aina Puolustusvoimien vastuulla.*

2. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen käyttöä paikallisjoukkojen, erityisesti paikallispataljoonien koulutuksessa tehostetaan Puolustusvoimien määrittämien suuntalinjojen mukaisesti. Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus tulee olla maksutonta sijoituskelpoiselle reserviläiselle.*

3. *Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaedellytykset varmistetaan sisällyttämällä laajentuneiden tehtävien edellyttämät henkilöstöresurssit valtionavustukseen ja tarvittavat koulutusresurssit Puolustusvoimien tilaussopimukseen.*

4. *MPK:n yllä mainittujen tehtävien edellyttämä lisärahoitustarve on noin 2M€, josta 1M€ kohdennetaan henkilöstön palkkaamiseen ja 1M€ kohdennetaan koulutukseen.*

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS

Pertti Ruotsalainen
Toiminnanjohtajan sijainen

Juha Niemi
Koulutuspäällikkö

LIITE: MPK:n mahdollisuudet puolustusselonteossa 5/2017 esitettyihin kehittämislinjauksiin valmiuden parantamiseksi ja koulutuksen tehostamiseksi

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) Y-tunnus 2175871-8
Keskustoimisto, Töölöntorinkatu 2 B 8. krs, 00260 Helsinki
toimisto@mpk.fi www.mpk.fi

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS
FÖRSVARSUTBILDNINGSFÖRENINGEN

MPK ak 34/1.01/22.3.2017

MPK:N MAHDOLLISUUDET VASTATA PUOLUSTUSSELONTEOSSA 5/2017 ESITETTYIHIN KEHITTÄMISLINJAUKSIIN VALMIUDEN PARANTAMISEKSI JA KOULUTUKSEN TEHOSTAMISEKSI

Tässä liitteessä pohditaan, millä otsikossa todetun selonteon linjaukset voidaan konkretisoida Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK:n) toiminnassa ja resursoinnissa. Liitteessä käsitellään vain MPK:n sotilaallista koulutusta sekä sotilaallista valmiutta palvelevan koulutuksen kehittämistä. MPK:n varautumis- ja turvallisuuskoulutusta ei käsitellä.

MPK on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka asema perustuu lakiin (556/2007) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. MPK:n julkisiksi hallintotehtäviksi on määrätty muun muassa vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvan sotilaallisen koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestäminen. Toisena merkittävänä tehtävänä on kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. MPK:n päätehtävänä on sotilaallisen koulutuksen antaminen Puolustusvoimien tarpeiden ja tilausten mukaisesti, niin rauhan aikana kuin poikkeusoloissa. MPK järjestää vuosittain vajaat 2 000 kurssia, joihin osallistuu yli 50 000 henkilöä ja koulutusvuorokausia kertyy lähes 90 000.

Selonteon seuraava kirjaus on erittäin merkittävä MPK:n toiminnalle:

"Reservin koulutusjärjestelmä on kokonaisuus, johon kuuluvat Puolustusvoimien kertausharjoitukset ja vapaaehtoiset harjoitukset sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kurssit. Reserviläisiä kannustetaan omaehtoiseen kunnon ylläpitoon sekä kouluttautumiseen verkkokoulutusmahdollisuuksia hyödyntäen. Reserviläisten osaamista hyödynnetään nykyistä paremmin sodan ajan joukoissa."

Siinä selkeästi todetaan, että MPK:n kurssit ovat osa reservin koulutusjärjestelmää.

1. Pohjoismaisten toimintaperiaatteiden soveltaminen Suomessa ja MPK:n kansainvälisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia

Suomessa paikallisjoukkojen operatiivisesta suunnittelusta ja käytöstä vastaa Puolustusvoimat. MPK ei näe tarvetta laajentaa rooliaan operatiiviseen suunnitteluun ja joukkojen käyttöön. Nykyisessä laissa määritettyjen tehtävien mukaan toimintaa on mahdollista kehittää. Toimintamallit mahdollistavat tässä muistiossa pohdittujen tehtävien laajentamisen annettavien resurssien mukaisesti.

Pohjoismaisen mallin parhaimpia käytäntöjä ovat vapaaehtoisuus, sitoutuneisuus, valmius, paikallistuntemus ja joukon kiinteys. Suomessa MPK:n lakisääteisenä tehtävänä on sotilaallisen koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen toteuttaminen Puolustusvoimien ohjauksessa. MPK:n tehtävää paikallisjoukkojen rekrytoinnissa ja koulutuksessa voidaan kehittää. Tämä olisi toteutettavissa perustamalla MPK:n kokoonpanoon alueellisesti rekrytoinnista ja koulutuksesta vastaavien toimijoiden tehtävät. Kyseiset henkilöt olisivat kiinteässä yhteistoiminnassa aluetoimistojen ja joukko-osastojen kanssa ja heillä olisi tarvittava pääsy puolustusvoimien tietojärjestelmiin. Yhteistoimintaa parantaisi merkittävästi, jos

henkilö sijoitetaan aluetoimiston yhteyteen. Tämän henkilöstöresurssin palkkaaminen edellyttäisi noin 1M€ euron lisäresurssia MPK:n valtionavustukseen.

Toiminnan kehittämiseksi tulisi varmistaa MPK:n taloudelliset koulutusresurssit. Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus voidaan toteuttaa osallistujille maksuttomana tilaajan määrittämässä laajuudessa, jos MPK:lle osoitettaisiin noin 1 M€ lisää nykyisen Puolustusvoimien tilaaman sotilaallisesta koulutuksesta maksaman 1M€ lisäksi. Koulutuksen kokonaisvolyymi määräytyisi tarpeesta, sen mukaan kuin tilaavalla Puolustusvoimien joukko-osastolla on resursseja lakisääteisten maksujen suorittamiseen sekä MPK:lla riittää vapaaehtoisia kouluttajia.

Tällä hetkellä MPK:lla ei ole resursseja pohjoismaisen eikä muunkaan kansainvälisen yhteistoiminnan merkittävälle lisäämiselle. Kansainväliseen yhteistoimintaan osallistuvat henkilöt vastaavat itse kustannuksista. MPK:n tarjoaa heille ainoastaan mahdollisuuden kurssien käyttämiseen koulutukseen sekä sen myötä vakuusturvaan. MPK:n yhteistoiminta on vilkasta Viron Kaitseliitin kanssa. Yhteistoiminnasta laaditaan vuosittain kansainvälisen toiminnan kurssiluettelo, joka liitetään osaksi MPK:n ja puolustusministerin välistä tulossopimusta. Pohjoismaisen yhteistyön ja muunkin kansainvälisen yhteistoiminnan lisäämisen realistiseksi vaihtoehdoksi nähdään yksittäinen tarkkailija-, kouluttaja- ja oppilasvaihto hyvien käytäntöjen edistämiseksi. Jos MPK:lle määritetään nykyistä laajemmat velvollisuudet kansainväliseen yhteistoimintaan, se edellyttää lisäresursseja.

2. Maanpuolustuskoulutusyhdistys paikallisjoukkojen rekrytoijana ja kouluttajana

MPK:n käyttöä paikallisjoukkojen ja erityisesti paikallispataljoonien rekrytoinnissa ja kouluttamisessa voidaan tehostaa nykyisestään lisäämällä vapaaehtoisten henkilöiden ja heidän paikallistuntemuksensa käyttöä pataljoonissa. Tällä olisi valmiudellista merkitystä samalla kun se säästäisi Puolustusvoimien resursseja, jos rekrytointitilaisuuksien järjestäminen määritettäisiin MPK:n vastuulle. Puolustusvoimien tietojärjestelmiä käyttämällä varmistettaisiin, että kutsuttavien sotilasosaaminen ja ikä vastaavat Puolustusvoimien sijoitusvaatimuksia.

MPK voi liittää rekrytointi- ja koulutustilaisuuksiin fyysistä testausta. Tilaisuuksissa voidaan käyttää myös verkkoympäristössä olevia muuta toimintakykyä kartoittavia etukäteistehtäviä samoin kuin päivittää reserviläisten muu sijoituksissa hyödynnettävissä oleva osaaminen.

MPK:tä voidaan käyttää virka-apuosastojen ja erilaisten muiden valmiusosastojen rekrytoinnissa. Tällöin voidaan varmistaa henkilöstön paikallistuntemus ja mahdollisen tehtävän käynnistämisen nopeus

MPK:tä ja sen jäsenjärjestöjen henkilöstöä on mahdollista hyödyntää myös silloin kun haetaan siviilistä erityisosaamista Puolustusvoimien poikkeusolojen tehtäviin.

MPK:n käyttöä paikallisjoukkojen ja erityisesti paikallispataljoonien kouluttamisessa olisi mahdollista tehostaa nykyisestään. Yksityiskohtaiset koulutusalat voitaisiin määrittää, kun

päivitetään reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittämissuunnitelmaa (RESVMP KESU). Koulutuksen lisääminen edellyttäisi MPK:n resurssien varmistamista.

Puolustusvoimat vastaavat joukkojen harjoituksista. Niissä olisi mahdollista hyödyntää vapaaehtoisesti rekrytoituja paikallispataljoonien yksiköitä nykyistä enemmän sekä lisätä muun vapaaehtoiskentän (3. sektori) ja viranomaisten välistä yhteistoimintaa.

MPK:n sotilaallisen koulutustoiminnan painopisteitä ovat paikallispataljoonan yksiköille kohdennetut harjoitukset ja kurssit sekä paikallispataljoonan henkilöstölle suunnatut ase-laji- ja muut kurssit. Puolustusvoimien henkilöstön kursseja voitaisiin hyödyntää myös MPK:n johtaja- ja kouluttajakoulutuksessa sekä muutenkin reserviläisten koulutuksessa.

Puolustusvoimat tukee MPK:n toteuttamaa koulutusta antamalla tiloja, harjoitusalueita ja muuta tukea. Koulutusedellytykset voisivat merkittävästi parantua, jos resurssit mahdollistaisivat vapaaehtoisen maanpuolustuksen koulutus-/osaamiskeskusten perustamisen. Tätä on pohdittu esimerkiksi vuonna 2007 julkaistussa puolustusministeriön johtamassa työryhmäraportissa "Valtakunnallisen toimintakeskusverkoston perusteita ja toteuttamismahdollisuuksia". Jos raportissa esitettyä mallia haluttaisiin alkaa toteuttamaan, niin se edellyttäisi lisäresursseja ja sopivia tiloja. Tällaisia vapaita tai vapautuvia tiloja voisi löytyä eri puolilta Suomea kuten esimerkiksi Päijät-Hämeestä (Lahti), Kaakkois-Suomesta (Lappeenranta, Hamina) tai Pohjois-Suomesta (Oulu).

MPK:n laatujärjestelmä mahdollistaa koulutuksen laadun arvioinnin.

3. Yhteenveto resurssitarpeista

MPK:n sotilaallisen koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen kehittämiseksi ja paikallisjoukkojen valmiuden kehittämiseksi tulisi MPK:n vuotuista budjettia kasvattaa noin 2M€. Lisäämällä vuotuista koulutusrahoitusta noin 1M€ mahdollistettaisiin tilatun koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen lisääminen tarpeiden mukaisesti. Kaikki koulutus olisi maksutonta osallistujille.

Valmiuden kehittämiseen liittyvän rekrytoinnin ja koulutuksen suunnittelun mahdollistamiseksi tulisi MPK:n henkilöstöresursseja lisätä. Tämä edellyttäisi noin 1M€:n lisärahoitusta, jolla MPK palkkaisi pääsääntöisesti alueellisia toimijoita yhteistyöhön aluetoimistoihin ja joukko-osastoihin.

Tällä hetkellä MPK:lla ei ole resursseja pohjoismaisen eikä muunkaan kansainvälisen yhteistoiminnan lisäämiselle. Jos MPK:lle määritettäisiin nykyistä laajemmat velvollisuudet kansainväliseen yhteistoimintaan, se edellyttäisi lisäresursseja.